

ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНОГО ТЕКСТУ МЕДИЧНОЇ ТЕМАТИКИ: ПОРАДИ ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ

Актуальність англо-українського перекладу медичного тексту на сьогодні, зокрема тексту військової медицини або ж медицини катастроф, є очевидною. Для сучасного перекладача (а в цій ситуації може бути не тільки професійний перекладач, але й здобувач вищої освіти старших курсів, які працюють онлайн) висувається ще одна вимога до трансляції тексту – це відсутність часу на довгий пошук перекладацьких рішень та, як наслідок, виконання роботи якнайшвидше.

Текст, який є об'єктом перекладу, пов'язаний із військовою медициною, тож в процесі роботи перекладача із таким типом необхідно враховувати і термінологічні особливості таких текстів. При перекладі варто брати до уваги принципову різницю між прагматичним та художнім перекладом, оскільки в тексті оригіналу домінують іменні форми та похідні від них конструкції в першу чергу є засобом комунікації, засобом передачі вузькопрофесійної інформації на медичну тематику.

Тож доцільними процедурами є визначення типу тексту оригіналу та виокремлення в ньому домінанти, що впливають на актуалізацію тексту перекладу в процесі перекладу. Такою домінантою в тексті оригіналу є наявність спеціальних термінів, велика частина яких за морфологічними ознаками є іменними формами дієслова.

Отже перший аспект, на який варто звернути увагу, це граматична структура такого типу тексту. Варто звернути увагу на його інструктивний характер та наявність спонукальних речень, які виражені інфінітивом. Також необхідно враховувати наявність партиципialних, герундіальних конструкцій та пам'ятати про особливості їхнього перекладу (найбільш поширеними перекладацькими прийомами є заміна частин мови, конкретизація, генералізація, смисловий розвиток, перестановка або додавання).

Нагадаймо, що активна форма інфінітиву найчастіше перекладається іменником або дієсловом та за способом перекладу це – заміна однієї частини мови на іншу, конкретизація або диференціація значення. В деяких випадках інфінітив можна перекласти прямим відповідником. Втім, інколи у випадках, коли потребується розшифрувати та розкодувати месидж для медика, варто звернутися до так званої «примітки перекладача», яка буде оформлена у виді зноски в тексті та запобігатиме тому, що переклад невірною тлумаченням. Пасивна форма інфінітиву вимагає перестановки або заміни частин мови. В цьому випадку перекладачеві варто чітко розрізняти об'єкт та суб'єкт дії. Інфінітив після формального додатку «it» перекладається неозначеною формою дієслова.

Герундій та герундіальні конструкції перекладаються за допомогою різноманітних перекладацьких трансформацій. У випадку якщо герундій не є складовою герундіального звороту, його найчастіше перекладено із заміною частини мови: іменником або іменниково-прийменниковою конструкцією. У функції лівостороннього означення герундій вказує на призначення певного предмету. В такому випадку його перекладено правостороннім означенням-іменником у родовому відмінку або прикметником. У функції обставини герундій перекладено дієприслівником доконаного виду.

Переклад партиципiальних конструкцій подiбно перекладу герундiя помітно корелює з синтаксичними функціями, оскільки партицип найчастіше спостерігається у ролі ліво або правостороннього означення, його роль полягає у диференціації описуваних у посiбнику явищ, а тому при перекладі потребує декомпресії, що супроводжується залученням таких трансформацій як смисловий розвиток та заміна частини мови, рідше – диференціація значень. Нерідко перекладач звертається до підрядних речень означувальнихз метою максимально точної передачі когнітивного змісту тексту оригіналу.

По-друге, відсутність гіпотетичних маркерів на кшталт «думаеться», «ймовірно, що...», «здається, що...» свідчить про його відмінність від інших типів тексту. Медичний текст є точним, малоемоційним, прагматично спрямованим та потребує однозначної трактовки. Необхідно розрізняти, де інформація інструктивна (наказовий спосiб), а де вона носить гіпотетичний характер (вживання вищеозначених маркерів гіпотетичності). Ті компоненти тексту, де йдеться про захист життя людини, потребують ретельної уваги перекладача та, за необхідності/певних обставин, консультативної допомоги фахівця з медицини.

По-третє, варто звернути увагу і на лексичний компонент тексту. Терміносистема медичної галузі є доволі складною та багатогранною системою і за кількістю терміоодиниць, і за характером формування, і за семантичними процесами. Англійська медична терміносистема має ряд особливостей, серед яких: цілісність, повнота розмір терміоодиниць; прагнення до економічності терміоодиниць; перевага однозначних термінів над багатозначними (вмотивованих над невмотивованими); відкритість, гнучкість, наявність великої кількості запозичених термінів.

В структурі терміносистеми медицини значну частину простих термінів складають запозичення, здебільшого з грецької та латини. Наприклад: *ботулізм – botulism, вакцина – vaccine, вірус – virus, галюцинація – hallucination, анемія – anemia, артерія – artery, бактерія – bacteria*. Більш складним аспектом для розуміння є те, що загальнонавчені терміни потрапляючи в поле медичної лексики, становляться термінами, тобто термінологізуються, наприклад *рак – cancer, камінь – calculus, нісок – urinary sand*.

Також варто звернути увагу на такі процеси як афіксація, префіксація, телескопія при утворення неологізмів, наявність епонімів та ін. Це зумовлює такі засоби перекладу як словниковий відповідник, транскодування, описовий переклад, калькування. При перекладі текстів галузі медицини використовують різноманітні лексичні трансформації, а саме конкретизацію слова, генералізацію слова, додавання та вилучення слова.

Безумовно при виборі способу перекладу велику роль відіграє не тільки задум автора тексту, але й точка зору перекладача. Він обирає той чи інший прийом, покладаючись на власний перекладацький досвід, втім тут важливу роль також відіграють і фахові знання перекладача, і його компетентність у галузі медицини тощо.